

СТАНОВИЩЕ

от проф. Пенка Ангелова Мончева, д-р, Софийски университет „Св. Кл. Охридски“, Биологически факултет, член на научно жури, определно със заповед № РД-38-535/20.07.2018 г. на Ректора на СУ «Св. Кл. Охридски»

по конкурс за професор по 4.3 Биологически науки (Приложна молекулярна и клетъчна биология), обявен в ДВ бр. 44/29.05.2018 г за нуждите на Биологически факултет при СУ „Св. Кл. Охридски“ – катедра «Биохимия»

кандидат по конкурса: доц. д-р Стоян Александров Чакъров

1. Биографични данни за кандидата

В обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „професор“, обявен от СУ „Св. Кл. Охридски“ за нуждите на катедра „Биохимия“ като единствен кандидат участва доц. д-р Стоян Александров Чакъров. Изискващите се документи за този конкурс са налице и са подготвени подробно и пълно, съгласно законовите норми.

Доц. д-р Стоян Чакъров е роден през 1958 г. Средното си образование завършва в Софийската математическа гимназия. Продължава като студент в СУ „Св. Кл. Охридски“, като завършва семестриално Философия и се дипломира като магистър по специалност „Молекулярна и функционална биология“ със специализация „Физиология на човека“ в Биологически факултет през 1984 г. От 1985 г до момента (с прекъсване от две години за отбиване на военна служба) д-р Чакъров работи в Биологически факултет като заема последователно следните длъжности – специалист-биолог в Катедра „Физиология на животните и човека“, научен сътрудник в Центъра по Биотехнология на СУ, научен сътрудник, асистент, ст. асистент, гл. асистент и доцент в катедра „Биохимия“. Трудовият му стаж надхвърля 33 години и е изцяло по специалността. Получава докторска степен през 2011 г., а през 2013 г се хабилитира като доцент.

2. Характеристика на учебно-преподавателската дейност на кандидата

2.1. Аудиторна и извънаудиторна дейност

Доц. Чакъров има около 30 години стаж като преподавател в Биологически факултет на СУ. За последните пет години средногодишната му обща учебна заетост е 637.5 часа, а аудиторната за същия период – 585 часа. Както се вижда той има доста висока учебна ангажираност. В началния период от неговата преподавателска кариера той е ангажиран с извеждането на практически занятия по голям брой и разнообразни дисциплини (Биохимия, Молекулярна генетика, Генно инженерство при прокариоти, Генно инженерство при еукариоти, Методи в генното инженерство, Рекомбинантна ДНК, Молекулярна биология на клетката, Приложна молекулярна и клетъчна биология, Поправка на ДНК, Общи принципи на молекулярната диагностика на моногенни заболявания, Патогенеза и молекулярна диагностика на мултифакторни заболявания и състояния. Участва във въвеждането на електронно обучение по Репаративна медицина в рамките на проект Leonardo Da Vinci. Той извежда и практически курс по Молекулярна биология в Пловдивски университет в рамките на програма TEMPUS. През последните години д-р Чакъров води практически занятия по пет от по-горе споменатите дисциплини, както и по Молекулярна биология.

Преди хабилитацията като доцент са му възлагани отделни лекции от курсовете по Молекулярна биология, Биосинтез на белтъци и нуклеинови киселини, ДНК репликация и гена експресия и Рекомбинантна ДНК. През същия период той е титуляр на курса Поправка на ДНК (избираем курс) в магистърска програма „Биохимия“. През последните години той е титуляр на следните курсове: в ОКС „бакалавър – Рекомбинантна ДНК, Приложна молекулярна и клетъчна биология; в ОКС „магистър“ - Молекулярна биология на клетката (сътитуляр), Общи принципи на

молекулярната диагностика и методични подходи, Молекулярна патология и молекулярна диагностика на моногенни заболявания, Патогенеза и молекулярна диагностика на мултифакторни заболявания и състояния. Много важен момент от неговата учебна дейност във факултета е свързана с въвеждането и разработването на нови практически занятия в отделни курсове или цялостно разработване на практически занятия в нови курсове, осъвременяване на лекционното съдържание по отделни дисциплини и подготовка на лекции по нови курсове. Воденият от него избираем курс (Рекомбинантна ДНК) ежегодно се избира от десетки студенти, което е показател за преподавателските качества на доц. Чакъров.

2.2. Учебни материали

Доц. Чакъров е съавтор на две учебни помагала, като едното е издадено в периода след хабилитацията като доцент.

2.3. Работа със студенти

По време на своя трудов стаж във факултета доц. Чакъров развива активна извънаудиторна дейност със студентите, като под формата на т.н. кръжоци, той е обучил десетки студенти. Бил е научен ръководител на 20 успешно защитили дипломанти.

3. Изследователска дейност

3.1. Обща характеристика на научните трудове

Доц. д-р Чакъров има обща научна продукция, която се описва с 124 научни труда (без 2 бр. учебни пособия), от които: статии в списания – 67; публикации в пълен текст в сборници от научни форуми – 2; монографии и глави от книги – 5; съобщения и доклади от конгреси – 50. От тази научна продукция 4 публикации и две съобщения са свързани с получаване на образователно-научната степен „доктор“ и 36 публикации, 31 научни съобщения – с конкурса за длъжността „доцент“. За участие в конкурса доц. Чакъров е представил 27 научни статии и студии, 3 монографии и глави от книги и 17 съобщения в научни форуми. Две от статиите са под печат. Първи или последен съавтор доц. Чакъров е на 19 от научните трудове, с които участва в конкурса. Общият импакт фактор на публикациите на доц. Чакъров е 39.556 (изчислен по петгодишен референтен импакт индекс на списанията), а на тези след хабилитацията като доцент – 13.105. h-индексът е 9.

Общата научна продукция на кандидата в конкурса е получила 268 цитирания, основно от чуждестранни автори. Цитирани са 45 от неговите публикации. Цитати са получили резюмета от съобщения на научни форуми, както монографии и глави от книги, чиито съавтор е доц. Чакъров.

3.2. Характеристика на научната дейност на кандидата

Научните изследвания на доц. Чакъров са тематично разнообразни и както той е посочил в авторската справка за приносите те се групират в 5 тематични области: (i) Поправка на ДНК и индивидуален репаративен капацитет. Хроматинова архитектура и модификации на хроматина. Физиологично и патологично стареене. Карциногенеза; (ii) Приложна молекулярна биология – генно инженерство, ДНК анализ и молекулярна медицина; (iii) Приложна молекулярна биология – интегритет на генома; динамика и еволюция на геномите; динамика в структурата на популациите; идентификация на популационна, субпопулационна принадлежност и принадлежност към групи; (iv) Функционална и приложна биохимия и биохимия на клетката; (v) Приложна клетъчна биология – манипулиране на еукариотни клетки и създаване на моделни клетъчни системи; създаване на линии стволкови клетки; поддържане на недиференцирано състояние и насочена диференциация на стволкови клетки.

3.3. Характеристика и оценка на приносите

Приемам приложената подробна справка за приносите на научните трудове на доц. Чакъров, които биха могли да се квалифицират като фундаментални и такива с научно-приложен характер. Ще отбележа само някои от тях, които се съдържат в трудове от различните научни направления след хабилитацията на кандидата като доцент: (i) Разработен е набор от молекулни маркери за оценка на индивидуалния репаративен капацитет; Развити са хипотези за физиологичното стареене и карциногенезата като своеобразни „еволюционни пунктове“ и за риска от развитие на спорадично невродегенеративно заболяване, който може да зависи от индивидуалния капацитет за детекция и поправка на ДНК увреждания; В монографичен вид е систематизирана огромна научна информация в областта на ДНК поправката, както и върху наскоро получени експериментални резултати и актуални проблеми в областта на ролята на протеинкиназата АТМ (ataxia-telangiectasia mutated) като сензорна молекула за ДНК увреждане и нейният потенциал за използване като таргет за антиракова терапия. (ii) Получено е експериментално доказателство, че промоторният полиморфизъм - 1171insA в гена ММР3 не е рисков фактор за развитие на кожен меланом, но е от значение за прогресията на заболяването; (iii) Създадена е хипотеза, за възможността HPV-зависимата карциногенеза да е зависима от присъствието на HPV и от нивата на експресия на онкобелтъците Е6 и Е7 само в ранните фази на трансформация на инфектираните клетки и че процесът се развива по-нататък по механизми, независими от присъствието на HPV. (v) В монографичен вид е анализирана биологията и особеностите на стволовите клетки; Изследвани са качествата на създаден от кандидата (в съавторство) биосензор на основа живи клетки за оценка на адхезионните свойства на различни субстрати; Разработен е модел за промяна на клетъчната морфология при напредване на процеса на разстилане на клетките върху субстрата и поляризация на клетките във времето; Анализирани са наличните данни за ролята на капацитета за поправка на ДНК и поддръжка на геномния интегритет при различни типове стволови клетки, което има значение при при клетъчни препарати, предназначени за трансплантационни цели.

3.4. Научно ръководство на докторанти

Доц. Чакъров е научен ръководител на двама успешно защитили дисертациите си докторанти.

4. Проектна дейност

Доц. Чакъров е ръководил около 15 научно-изследователски проекта към Фонд „Научни изследвания“ на СУ „Св. Климент Охридски“, Фонд „Научни изследвания“ при МОМН на РБ и Рамковите спогодби (V - VII) на Европейския съюз, финансирани общо с около 5 млн. лв. Част от проектите са осъществявани в партньорство с други организации. В представената справка отсъства информация за тематиката на проектите, както и сроковете, в които те са осъществявани.

5. Организационни, административни и други активности

Доц. Чакъров се характеризира с богата организационна, административна и обществена активност. Участвал е в организационните комитети за подготовка и провеждане на редица научни форуми (национални и международни), конференции и школи в областта на биохимията, биофизиката и молекулярната биология. Член е на секция „Биохимия, биофизика и молекулярна биология“ към Съюза на учените в България. Бил е член на редакционните колегии на международните списания „*BioDiscovery Journal*“ и „*Biotechnology & Biotechnological Equipment*“. Той е инициатор и участник в създаването и управлението на дружество, което функционира като научна организация. В него той е ръководил изследователски екип, който е реализирал редица внедрявания в различни научни организации, за което са представени документи. Д-р Чакъров е бил член на ФС на Биологически факултет. Той

е бил член-учредител на Дружеството по репарация и мутагенеза (в момента не функционира), както и на сдружение „Сливналии за развитие на образованието и науката“, на което е председател на Управителния съвет.

6. Заключение

Анализът на академичната дейност на доц. Чакъров показва че той има значителна по обем и разнообразие учебна дейност. Осъществил е научно ръководство на голям брой студенти, както и на двама докторанти. Научната му продукция е в областта на молекулярната и клетъчна биология, биохимията, молекулярната медицина и биотехнологиите и съдържа редица приноси с фундаментален и приложен характер. Той е отдавна утвърден и уважаван преподавател и изследовател, чийто трудове са признати от международната научна общност, показател за което са получените цитирания. Доц. Чакъров има значителна проектна дейност. Притежава изявена организационна, административна и обществена активност. Предвид Правилника за приложение на закона за развитие на академичния състав в РБългария, Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на СУ «Св. Кл. Охридски» и препоръките на Биологически факултет, както и въз основа на всичко посочено по-горе, убедено считам, че доц. д-р Стоян Александров Чакъров притежава качествата, отговарящи на изискванията за заемане на академичната длъжност «професор» по 4.3. Биологически науки (Приложна молекулярна и клетъчна биология) и препоръчвам на уважаемите членове на научното жури да му присъдят тази длъжност единодушно.

11.10.2018 год.

Подпис:
(проф. д-р Пенка Мончева)